

Høj kvalitet eller praksischock?

Trine Ankerstjerne (red.): Pædagogik mellem skole og fritid. Grundbog til pædagoguddannelsen Dafolo 2019, serien: Den professionelle pædagog
280 sider, 399 kr.

Niels Rosendal Jensen

Denne grundbog henvender sig til studerende på pædagoguddannelsen, som specialiserer sig i skole og fritid. Det er et arbejdsmarked for pædagoger, som har været voksende siden skolereformen i 2013/14. Det er også et område, som nyder politikernes og forældrenes beivring. Nærværende grundbog er hverken den eneste eller første, men der savnes fortsat beskrivelser og analyser af, hvordan pædagoger så håndterer opgaven. Det er på den baggrund en velkommen udgivelse.

Grundbogen er struktureret i fire dele: 1. Barndom, ungdom, didaktik og dannelse; 2. Identitet, fællesskab, relationer og inklusion; 3. Udviklings- og læringsrum og 4. Samarbejde og udvikling. Kapitlerne varierer indbyrdes i bredde og dybde. Nogle er mere beskrivende, mens andre anlægger analytiske perspektiver. Det medfører, at der rækkes fra teoretisk tungere kapitler til kapitler, der i højere grad præsenterer læseren for gode råd og praktiske fremgangsmåder. Det gør bogen ujævn, men ikke nødvendigvis mindre interessant. De enkelte forfattere har en egen skrivestil, som nogle uden tvivl vil betragte som en ulempe. Imidlertid kan det være en fordel at lære forskellige faglige formidlingsformer at kende, fordi det medvirker til, at man som studerende kan vurdere dem og eventuelt foretrække den ene frem for den anden – også når man skriver opgaver under uddannelsen.

En grundbog er ikke det samme som pensumlitteratur til et bestemt modul eller en specialisering. Den læner sig op ad uddannelsens indholdsmæssige krav og giver et bud på, hvad pædagogstuderende kan og måske også bør tilegne sig for at blive lyst i kuld og køn. Det rejser nogle spørgsmål: Bliver faget defineret for

snævert og for systemkonformt? Bliver grundbøger for lidt udfordrende? Lægger de sig i for høj grad op ad den instrumentelle – ofte neoliberale - tænkning, som eksempelvis gør sig gældende i dansk uddannelsespolitik? De spørgsmål skal ikke besvares i denne anmeldelse, men de er værd at arbejde videre med. I forhold til nærværende udgivelse skal det retfærdigvis understreges, at det faglige indhold ikke har opgivet at tænke ud af boksen (især 2. og 3. del bestræber sig på at række videre ud). I betragtning af, at pædagoguddannelsen engang blev anskuet som præget af på forhånd fastlagte holdninger og meninger snarere end indsigt og viden, er denne udgivelse en af flere, der sigter efter at tilbyde et fagligt fundament. Den samler en række fagligt interessante, generelt velskrevne og tillige aktuelle artikler, der kredser om pædagogers praktiske indsats i skole og fritid. Der kan næppe herske tvivl om, at bogen eller dele fra den vil blive undervisningsmateriale på pædagoguddannelsen. Derved kan grundbogen levere et bidrag til at udvikle det fagsprog, som pædagoger ofte kritiseres for at mangle.

Grundbøger eller lærebøger til et fag er en nødvendig forudsætning for udviklingen af en profession, såvel i egen ret som i samspillet mellem lærere og pædagoger i folkeskolen. Pædagoger skal have skabt en platform for deres profession på et område, der er domineret af den hidtil enerådende profession. Flere forskningsrapporter har peget på, at et ligeværdigt samarbejde endnu ikke er slået tilstrækkeligt igennem, at pædagoger i skolen sættes ind for at skabe ro i klassen, og at de i for ringe grad får mulighed for at bruge deres faglige kompetencer, men også at det er muligt at ændre disse tilstande (se f.eks. Ditte Toftengs kapitel i bogen).

Men ingen rose uden torne. Jesper Larsens kapitel om moderne ungdom kunne fortjene et par modspillende betragtninger: den moderne konstruktion af ungdom er tæt vævet sammen med tre sociale bevægelser, nemlig selve ungdomsbevægelsen, som udgjorde unges eget erfarings- og udviklingsrum, den reformpædagogiske bevægelse, som søgte viden om barndom og ungdom, og endelig videnskaben om ungdommen, som oprindeligt bygger på Stanley Halls berømte værk "Adolescence" fra 1904, og som kunne suppleres med Karl Mannheims konstatering: at være ung er at være i en marginal position eller være en direkte outsider, hvilket efter hans opfattelse gjorde de unge særligt modtagelige for nazistisk påvirkning i 1920'erne og 1930'erne.

Samme indgang kunne anlægges på Trine Ankerstjernes kapitel om professionsidentitet. Her savnes nok en overvejelse over, hvordan en afgørende samfundsmæssig funktion (jfr. Talcott Parsons) bliver til et lavstatusjob. Og hvad sker der med en profession, når dens jurisdiktion underlægges en økonomisk logik, som tendentielt indebærer, at det professionelle skøn er i risikozonen for at blive erstattet af markedets skøn?

Som udgangsbøn vil jeg anføre: grundbogen er i mange henseender et fint arbejde. Det interessante er desuden, hvad der kan tænkes at ske, når de kommende pædagoger under deres uddannelse føler, mener, synes, at de skal leve op til alle de glimrende hensigter og ambitioner, som formuleres fra kapitel til kapitel. Kan vi imødesee endnu et praksischock? Er mulighederne for at realisere høj kvalitet til stede?

**Anmeldt af Niels Rosendal Jensen, lektor på DPU, Aarhus
Universitet**